

उशीरे (वेणारमूल) राजनि० । [१सकले अक्षरः २पूर्णे च समथ त्रि० समं सकलं यथा स्यात्तथा ष्टुहते ष्टुह-ड ।

समङ्गा स्त्री समञ्जतेऽनया सम्+अञ्ज-करणे घञ् टाप् ।

सञ्जिष्टायाम् अक्षरः । [तल्यदर्शके तत्त्वज्ञानिनि ।

समचित्त त्रि० समं सर्वत्र समभावं चित्तं यस्य । सर्वत्र

समज न० समजत्वत् सम्+अज-आधारे अण् व्यभावः । १वने

मेदि० २समूहे ३समूहानां संघे ४सूखेऽहन्दे च अक्षरः ।

समज्ञा स्त्री समञ्चिन् सर्वत्र ज्ञायतेऽनया ज्ञा-क । कीर्त्तौ

अक्षरः । [अक्षरः २कीर्त्तौ च रमानाथः ।

समज्या स्त्री सम्+अज-अण् न वीभावः । १सभायाम्

समञ्जसं त्रि० सम्यक् अञ्ज औचित्यं यत्र अच् समा० । १उ-

चित्ते अक्षरः २युक्ते च । प्रा०ष० । ३औचित्ये न० । ४स-

माधाने त्रिका० । ५अत्यन्ते अक्षरः ।

समगृह पु० गच्छोरे हारा० । [गुह्यतये राजनि० ।

समत्रय न० समं त्रयं यत्र । समभागयुते हरीतकीनागर-

समदर्शिन् त्रि० समञ्चिन् सर्वत्र ब्रह्मभावेनाऽभिन्नतया

पशन्ति दृश-णिवि । सर्वत्र समदर्शके तत्त्वज्ञानिनि ।

“विद्याविनयसम्पन्ने ब्राह्मणे गवि हस्तिनि । शुनि चैव

श्वपाके च पशुदताः समदर्शिन्” इति गीता ।

समदृष्टि स्त्री कर्म० । १सर्वत्र तुल्यदर्शने । “दुःखे सुखे च

विप्रेन्द्र ! या दृष्टिर्वर्त्तते सदा । तथा शत्रौ च मित्रे

च समदृष्टिः सा स्रुता” पञ्चपु० क्रिया० । १६अ० । ६व० ।

२समदर्शिनि त्रि० ।

समधिक त्रि० सम्यक् अधिकः प्रा० । अत्यन्ताधिके अक्षरः ।

समनियत त्रि० समेन नियतः । व्यापकत्वे सति व्याप्य त्व-

युते गदा० । समव्याप्तादयोऽप्यत्र ।

समन्त पु० सम्यक् अन्तः, स यत्र वा । १सम्यगन्ते २वीनायाञ्च

समन्ततस् अन्व० समन्त+तसिच् । सर्वत्र व्याप्तौ अक्षरः ।

समन्तदुग्धा स्त्री समन्ततो दुग्धनस्याः । क्षु डीष्टश्चे अक्षरः ।

समन्तपञ्चकं न० समन्तात् पञ्चकं हृदपञ्चकं यत्र । कुरुक्षेत्र

स्थे तीर्थभेदे “त्रिःसप्तकत्वः पृथिवीं कृत्वा निःक्षत्रियां

प्रभुः । समन्तपञ्चके पञ्च चकार रौधिरान् हृदान् । स

तेषु तर्पणाभासं ष्टगून् ष्टगुक्कुलोदहः” भा०व० । ११७अ० ।

“तरन्तुकारन्तुकयोर्वदनरं रामहृदानाञ्च सचक्रुः कस्य च ।

एतत् कुरुक्षेत्रे ससन्तपञ्चकं पितामहस्योत्तरवेदिष्यते”

भा०व० । २३अ० ।

समन्तभद्र पु० समन्तात् भद्रमस्य । बुद्धे अक्षरः ।

समन्तभुज् पु० समन्तात् भुज्क्ते भुज-क्रिप् । वङ्गौ त्रिका०

समन्तात् अव्य० समन्त+आति । १समन्ततद्वत्यर्थे शब्दमा० ।

२सर्वत्रव्याप्तौ च ।

समन्वित त्रि० सम्+अनु+इण-क्त । सङ्गते ।

समपद न० समं पदं यस्मिन् । धन्विनां समपदनिवेशनपू-

र्वके “स्थानानि धन्विनां पञ्च” इत्युपक्रम्य “अन्वथं

स्यात् समपदमित्युक्ते अवस्थानभेदे अक्षरः । २रति-

बन्धभेदे पु० “योषित्पादौ हृदि स्याथ कराभ्यां पीडयेत्

स्तनौ । यथेष्टं ताडयेत् योनिं बन्धः समपदः स्रुतः”

रतिमञ्जु० ।

समभिव्याहार पु० सम्+अभि+वि+आ+हृ-चञ् । १सा-

हित्ये २पूर्वापरोभावे ३शेषशेषिवाचकयोः सङ्घोचारेण च

मीमांसकाः । [२सङ्घोच्चरिते । ३अव्यवहिते च ।

समभिव्याहृत त्रि० सम्+अभि+वि+आ+हृ-क्त । १सहिते

समभिहार पु० सम्+अभि+हृ-चञ् । १पौनःपुन्ये क्रिया

सातत्ये २श्टशार्थे मेदि० “क्रियासमभिहारेण विरा-

ध्यन्तं सहेत कः” भाषः ।

समम् अव्य० समं-असु । १साहित्ये अक्षरः । २एकदेश्यर्थे

“सममेव समाक्रान्तं द्वयं द्विरदगामिना” रघुः ।

समय पु० सम+इण-अच् । १काले २प्रपथे ३आचार्ये

४सिद्धान्ते ५अङ्गीकारे च अक्षरः । ६क्रियाकारके

७निर्देशे दसङ्केते ८भाषायां मेदि० १०सम्यादि ११नि-

यमे १२अवसरे हेमच० १३कालविज्ञाने शब्दच० ।

१४नियमबन्धे अथ शब्दखेटमभिधेयमित्यभिधानाभिधेय-

नियमबन्धे वात्स्या० । १४शास्त्रे च ।

समया अव्य० सम+इण-आ । नैक्ये २मध्ये च अक्षरः ।

समयाकार पु० समयस्य सङ्केतस्वाकारः । सङ्केते त्रिका० ।

समयाध्युषित न० समयः अध्युषितो यत्र । सूर्यतारा-

रहितकाले “तथा प्रभातसमये नष्टे नक्षत्रसङ्खले ।

रवियौवन्न दृश्येत् समयः अध्युषितश्च तत्” कर्मकात्या० ।

“उदितेऽनुदिते चैव समयः अध्युषिते तथा” इति मनुः ।

समयाशुद्धि स्त्री इत० कालाशुद्धौ कालाशुद्धिशब्दे दृश्यम्

समर पु० न० सम्+अ-आधारे अण् । युद्धे अक्षरः ।

समरम रतिबन्धभेदे “स्वजङ्घाद्वयसंयुक्तं कृत्वा योषित्पद-

द्वयम् । स्तनौ धृत्वा रमेत् काशो बन्धः समरमः स्रुतः”

रतिमञ्जु० ।

समरसूदन पु० इत० । समरसाये ।

समर्चन न० सम्यक् अर्चनं प्रा०ष० । सम्यक्पूजने ।

समर्ण त्रि० सम्+अर्-क्त । सम्यक्पीडिते ।